

ÁDÁM TAMÁS

Héthatár Irodalmi Fesztivál Terényben

Sokkal nagyobb hírverést érdemelne az a nagyszerű kezdeményezés, amely Terényben zajlik; idén harmadszor rendezték meg a Héthatár Irodalmi Fesztivált a nyár végén. Romantikus, vadregényes helyszín, keskeny földút visz a domb ölében lévő színpadhoz. Ezúttal is egymást érték a programok.

Ebben a rohanó, rideg világban már az is tiszteletet érdemel, ha valaki irodalommal foglalkozik, megszervez egy ilyen találkozót. Mondom, a hírverés kevésbé volt tökéletes, talán ez is közrejátszott abban, hogy nem voltak sokan, pedig szép időt küldött a tájra a Jóisten. De, ha csak tíz nézőt érintett volna meg a művészet, már akkor megérte volna. Szerencsére folyamatosan érkeztek az érdeklődők.

Ebédidőben vette kezdetét a fesztivál, a Burattino Bábszínház *A három kívánság* című bábjátékkal szórakoztatta a szüleikkel kilátogató kicsiket, majd Szalma László lantjátékát élvezhette a közönség. Fél négykor Lázár Balázs *Ady és a nők* című előadása egyéni, szokatlan és magas színvonalú volt. Tudjuk, Ady-centenárium van. Az előadók: Tallián Mariann és Lázár Balázs. Akármerre járok az országban, a versek körül állandóan belebotlok a színészekbe. Missziót teljesítenek. Ezúttal Mariannát kérdezem, miért vállalják a versmondás különös formáját. Merthogy szinte eljátsszák a verseket.

*Tallián Mariann
(Fotó: Ádám Tamás)*

- Pécsről mi jut eszébe?
- A székesegyház. Sokat jártam oda gyerekkoromban. Gyönyörű templom. Az elsőáldozásra Bíró László (ma már püspök), karizmatikus atya készített fel, egy életen át elkísértek ezek az emlékek.
- Ebben a városban született, milyen volt az akkori Pécs, és milyen most? Egyáltalán visszajár még?
- Ritkán, de olykor megyek, természetesen. Akkoriban az utolsó éveit élte a szocializmus, kisdobos, úttörő voltam. Szocreál házakra, az Uránvárosra emlékszem, és persze az ütött-kopott belvárosra, amelyet mára gyönyörűen felújítottak. Ugyanez történt a székesegyházzal is, feltárták a barlangokat, a szakrális helyeket rendbe tették. Különleges hangulata van a városnak, érdemes ellátogatni Pécsre.
- Pest következett.
- A Bartók Béla Zeneművészeti Konzervatórium tanulója lettem, hegedűművész akartam lenni. Egyenes útnak látszott, mert tanulmányaim befejezése után felvettek a Zeneművészeti Főiskolára, aztán elcsábultam a színház felé.
- Ki és mi térítette el?
- Ruszt József, a legendás rendező tehet róla. (Ruszt egyébként sokszor megfordult Salgótarjánban, Balassagyarmaton, Csesztvén, beszéltem vele: szerette szűkebb hazánkat.) Ő egy varázsló volt, zseniális szakember, bizony állíthatom. Független színházat csinált, és egyszer az egyik darabba betett hegedűsnek, szerepet kaptam. Ez volt rám olyan hatással, hogy a színészetet választottam. Úgy éreztem, nem vagyok annyira kiemelkedő a hegedülésben, bennem több lakozik, „szeretném magam megmutatni”. A színészet alkalmasabb erre.
- Előveszi még a hegedűt?
- Persze. Mi több, akad olyan válogatásunk, amelyben hegedülök. Valahol a lelkem mélyén nagyon hiányzik a zene.
- Elvégezte a Színművészeti Főiskolát. Kik voltak az osztálytársai?
- A Benedek-osztályba jártam, hogy csak néhány nevet említsek: Botos Éva, Németh Kristóf, Haumann Petra, Gryllus Dorka, Szirtes Balázs, Szávai Viki. Mindenki a pályán maradt.
- Főiskolásként is színpadra lépett?
- Az Új Színházban voltam gyakornok. Harmadikos koromban Szolnokon játszottam, majd leszerződtem, Schwajda György hívott, főszerepeket osztott rám.
- Mégis színházat váltott!

– Bereményi Gézáék lecsábítottak Zalaegerszegre, három évig tartott a kaland. Akadtak átfedések, hiszen visszajártam Szolnokra, vittem tovább a szerepeket.

– A színészi élet már csak ilyen, nem telepedett le Zalaegerszegen.

– Amikor Schwajda lett a Nemzeti Színház igazgatója, hívott, úgyhogy Budapest lett az otthonom.

– Igen ám, de egy idő után mégis máshova ment.

– Amikor Jordán Tamást kinevezték a színház élére, elváltak az útjaink. Ez egybeesett azzal az időponttal, amikor Lázár Balázssal összeházasodtunk, hamar jött a kisbaba. Érthető hát, hogy pár évig nem játszottam, a gyerekevelés került előtérbe.

– És elérkezett az idő, amikor újra színpadra lépett.

– Nem szerződtem már, szabadúszóként játszottam. Pont nagyon rossz időszaka volt a színháznak, mert megritkultak a biztos állások, hol itt, hol ott léptek fel a színészek. Nem akartam vidékre menni, a családot Pesten hagyni. Szabadúszóként szerepeltem a Karinthy Színházban, a Pincészházban, ahol most is játszom. A nehéz időkben kezdtem el verseket mondani, egy-egy fellépésre el tudtam szabadulni a gyerekek mellől. A férjem költő lévén nagyon sokat segített a verselemzésben, a felkészülésben. Akkor éreztem meg igazán azt, hogy én erre a pályára születtem. Számomra nem annyira a színházi szerepek adják az örömet ebben a hivatásban, hanem a versmondás. Ez egy más műfaj, amelyben roppant fontos a színészi kvalitás. Kétségtelen, más felkészülést, és más koncentrációt igényel. És ez a bensőséges, intim légkör, amit meg tudok teremteni a versmondással, amikor szembenézek a közönséggel és találkozik a tekintetünk, utánozhatatlan. Kialakul egyfajta közös összhang, ez engem teljesen boldoggá tesz. Úgy érzem, csatorna vagyok az égiek és a földiek között.

– Küldetés ez, nem vitás!

– Így van, ezt naponta tapasztaljuk, bár rendkívül nehéz feladat, majdnem tíz éve csináljuk a versszínházi előadásokat. Természetesen külön-külön is fellépünk. Sajnos nem csak a versekre, alapvetően a szépirodalomra az jellemző, hogy a közönséget roppant nehéz megszólítani, látványlag érdektelenség lapul e mögött, szerintem viszont csak kiment a divatból. Valahogy a tanítással is akadnak gondok, a tanárok nem mutatják meg a líra és a próza szépségét a gyerekeknek. Felszínes világban élünk. Lehet ezen változtatni, kicsi dolgokon múlik minden. Mi például boldogan mennénk iskolákba, de sokszor visszautasítanak bennünket, idő, energia hiányában, holott mi szerzünk rá támogatást. Nem kell a vers.

Pedig tapasztalatunk szerint, ha a versek közelébe engedik a gyerekeket, figyelnek, tapsolnak, leköti őket az előadás. Mi is picit hozzáteszünk ahhoz, hogy a magyar irodalmat megszeretessük a fiatalokkal, na és persze a felnőttekkel, a Nógrád megyeiekkel is.

Az Irodalmi Kávéházban Rózsássy Barbara és Pánczél András Homoki-Nagy István: *Nádi szélben* című könyvét mutatták be. De vajon ki is Rózsássy Barbara, kérdezem ezt azért is, mert ő szerkesztette az *Ady és a nők* című most látott darabot. Nos, Rózsássy Barbara József Attila-díjas költő. Pályáját a Stádium Fiatalkorú Írók Körében kezdte. Tizenkilenc éves korában jelent meg első verseskötete. Gérecz Attila-díjjal jutalmazták *A suttogással telt szoba* című kötetéért. Verseire nagy hatást gyakorolt az olasz kultúra, elsősorban Dante és az itáliai reneszánsz költészet. Tucatnyi könyve jött ki a nyomdából.

Nem állhattam meg, hogy meg ne kérdezzem erről az izgalmas előadásról.

– Valójában 2013 óta dolgozunk együtt Lázár Balázssal és Tallián Mariannal – mondja Barbara. – Az első darabunk a Weöres Sándor és Károlyi Amy műveiből összeállított versszínházi műsor volt, amelynek címe: *Piros ruhában, szerelemben*. A mi ismeretségünk onnan jött, hogy ők nagyon jó versmondók, az Írószövetségben ismertem meg őket annak idején. Mindig is motoszkált bennem, hogy ez egy nagyon fontos szerepkör, feladat, küldetés, mármint, hogy legyenek jó versmondók. Régebben létezett egy nagyon nagy versmondó generáció, azonban ezt a hagyományt nem igazán sikerült továbbvinni. Nagy úr következett, amelyet be kell töltenünk. Bennük kezdettől fogva éreztem az erőt, megvan bennük az elhivatottság, a tehetség, az alázat. Sok színészt látok manapság verset mondani, és bizony sokszor hiányzik az alázat. Ha mindezek megvannak, létrejöhet egy színvonalas műsor.

A költőnő az általános elemzés után szólt a terényi előadásról.

– Egymást követték a műsor-összeállítások, évről évre jött valami más – folytatja Barbara. – Arra is figyelünk, milyen évfordulók következnek, vagy hogy számunkra mi a fontos, és abból is mutassunk valamit. Most az Ady-centenárium kapcsán állt össze az *Ady és a nők* című műsor. Nyilván van itt egy sajátos felállítás, hiszen egy színészházaspárról van szó, akik eleve alkalmasak a férfi-nő viszony ábrázolására. Ez is egy ilyen szerencsés konstelláció lett, sajátos szemszögből láttatják a viszonyokat. Nyilván az is érdekelt ebben a történetben, hogy a női költők különféle korokból mennyire állják meg a helyüket Ady Endre mellett. Mennyire lehetnek egy párban nagy költőnkkel. A végén arra jöttem rá, hogy ez maximálisan lehetséges. Nincsen hiányérzetem, és azt remélem, a befoga-

dónak sincsen, amikor a női költők műveit hallgatjuk, rájövünk, hasonló színvonalon tudnak megszólalni, mint Ady versei. A titkot szeretttük volna megmutatni.

Megmutatták. Az Irodalmi Kávéház tartogatott még meglepetéseket, mert a *Csikófogat* könyvbemutató, mint a címből is kiderül, a fiatal alkotók műveiről szól, a beszélgetéssel közelebb jutottunk hozzájuk, munkáikhoz. Itt járt Mirtse Zsuzsa, Kubiszyn Viktor és Mezey Katalin.

Bognár Szilvia és Szalóki Ági koncertje különleges élményt nyújtott. Közülük Szalóki Ági az ismertebb, aki Sebestyén Márta hatására kezdett el énekelni. Nem utánozza, de hasonló skálán mozog, a népzeneitől semmi nem tántorította el, és nem mellesleg gyűjtött is. Megható volt látni azt a szeretetet, amely körülveszi. Bognár Szilvia és Szalóki Ági gyönyörű hangja betöltötte a völgyet.

A Héthatár Irodalmi Fesztivál a Szabotázs Színház előadásával zárult. A *Balfácánok* Rejtő Jenő elfeledett műve, nem nagyon játsszák színházaink sem, pedig többet érdemelne. Mint ahogy a terényi Héthatár Irodalmi Fesztiválra is jobban oda kellene figyelnünk!

*Héthatár Irodalmi Fesztivál Terényben
(Fotó: Ádám Tamás)*